

Токар Ярина Іллівна

Аспірант кафедри фінансів
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

Гоблик Володимир Васильович

д.е.н., доцент
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

Щербан Тетяна Дмитрівна

д. псих., професор
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ГІРСЬКИХ РЕГІОНАХ

Фундаментальні положення концепції зайнятості, підходи до аналізу місця, ролі та методів державного регулювання ринку праці в сучасних умовах досліджувалось і широко висвітлювалось у працях вітчизняних вчених [1;2;3;4]. Дослідження показало, що існуюча державна політика регулювання розвитку депресивних територій повністю себе вичерпала, оскільки її здійснення не дало ніяких позитивних зрушень в соціально-економічному розвитку цих територій, зокрема гірських.

Як свідчить численний зарубіжний досвід, при здійсненні політики у сфері інвестицій, фінансів, кредиту та податкову на депресивних територіях держава повинна придержуватися політики стимулювання підприємницької ініціативи, створення сприятливого інвестиційного середовища для здійснення підприємницької діяльності, тобто об'єктом державної підтримки цих територій мають бути підприємства та населення, що знаходяться на *цих* територіях, і передбачати заходи, спрямовані на активізацію соціально-трудова відносин.

Мова йде про те, що держава не повинна зосереджуватися на вирівнюванні соціально-економічного розвитку депресивних територій за рахунок різних трансфертів та дотацій, а має бути спрямована на підтримку їхніх "точок зростання". Також різні дотації не є дієвим інструментом подолання депресивності у гірських районах, оскільки вони спрямовані на подолання диспропорцій лише у фінансуванні поточних потреб. А ось цільові субвенції на виконання інвестиційних програм, а також субвенції на стимулювання розвитку депресивних територій можуть стати прямим і ефективним способом подолання кризових і депресивних тенденцій на цих територіях.

Наявні сьогодні пільги для населення, яке проживає на депресивних гірських територіях, мають об'єктивний характер, оскільки функціонально спрямовані на усунення існуючих територіальних відмінностей в умовах ведення бізнесу, оплаті праці, рівні життя тощо. Проте що стосується фінансових інструментів, спрямованих на стимулювання ділової активності серед економічно активного населення, підвищення конкурентоздатності продукції, створення сприятливого інвестиційного клімату з метою залучення інвестиційних ресурсів, підприємницької діяльності у тих сферах економіки окремих територіальних утворень, які є «точками росту» для них – то їх на практиці української державності фактично не існує, хоча такі пільги мають право на існування і обов'язково повинні бути.

Зарубіжний досвід підтверджує, що надання прямої фінансово-кредитної підтримки підприємницьким структурам здійснюється здебільшого у формах гарантованих позик, цільового бюджетного фінансування, пільгового кредитування, надання пільг при оподаткуванні доходів, включаючи і нульові ставки оподаткування та звільнення від сплати деяких з них, цільового субсидіювання і т.д. [5 с. 92]. Слід зважити на такий момент, що державна підтримка та стимулювання підприємницької діяльності повинні здійснюватися на базі селективної політики, тобто через проведення різного роду конкурсів, доборів, умовних "аукціонів" тощо [6]. А при такому підході перевага повинна надаватись, на нашу думку, тим суб'єктам господарювання, які здійснюють або

планують здійснювати свою діяльність у пріоритетних сферах економіки регіону, спроможні організувати нові робочі місця, залучити до праці соціально вразливі верстви населення, використовувати у процесі власної господарської діяльності інноваційні технологічні засоби, інноваційні процеси, тобто фактично формують «точки росту» окремого взятого депресивного регіону чи території тощо [7, с. 143].

Дані соціологічних досліджень показують, що основною проблемою при стимулюванні підприємницької активності на депресивних територіях є відсутність стартового капіталу, що підсилюється сучасними негативними тенденціями фінансового характеру, зокрема зтяжна фінансово-економічна криза в Україні, що супроводжується знеціненням національної грошової одиниці, високі темпи інфляції, скорочення обсягів виробництва тощо, що в кінцевому результаті відбивається на ціні позичкового капіталу, а саме на його дороговизні. Тому з метою стимулювання підприємницької діяльності необхідно запуснути механізм доступності кредитів, у тому числі і на спеціальних пільгових умовах, для здійснення підприємницької діяльності у пріоритетних сферах регіону.

Список використаної літератури

1. Життєздатний економічний розвиток регіону: колективна монографія / В.П. Мікловда, В.В. Гоблик, С.В. Сембе, С.С. Слава [та ін.]. – Ужгород, 2009. – 432 с.
2. Регіон в євроінтеграційних процесах: колективна монографія / В. П. Мікловда С.С. Слава-Продан, С.В. Сембер, В.В. Гоблик; Нац. акад. наук України, Закарпат. регіон. центр соц.-екон. і гуманітар. дослідж. - Ужгород: Бреза А. Е., 2013. - 517 с.
3. Регулювання трудовіграційних процесів в транскордонному регіоні: колективна монографія/ За заг. ред. д.е.н., проф. Пітюлича М. І./ М.І.Пітюлич, В.В.Гоблик, Т.Д.Щербан [та ін.]. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2015 р. – 148 с.

4. Внешнеэкономические связи в трансграничных регионах: опыт Украины и стран Евросоюза: монография / В.В.Гоблик; Мукачевский государственный университет.- М.: ЦСП и М, 2015.- 318 с.
5. Цісецький О.Є. Трансформація структури зайнятості населення регіону в умовах економічних перетворень / О.Є. Цісецький. – Тернопіль, 2003. – 184 с.
6. Прибиткова І. Ринок праці та його міграційний потенціал: суспільний портрет за результатами соціологічних досліджень [Електронний ресурс] / І. Прибиткова // Український монітор. – 2003. – №3. – Режим доступу: www.foreignpolicy.org.ua/ua
7. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІСПСР НАН України, 2014. – 776 с.